

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
algtekst
RT I 1995, 25, 352

Välja kuulutanud
Vabariigi President
08.03.1995 otsus nr 511

Riigikaitseliste sundkoormiste seadus

Vastu võetud 22.02.1995

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse ülesanne

Käesoleva seadusega kehtestatakse riigikaitseliste sundkoormised ning nendemääramise ja täitmise kord.

§ 2. Riigikaitseliste sundkoormised

Riigikaitseliste sundkoormised (edaspidi *sundkoormised*) on:

- 1) sundvõõrandamine (rekvireerimine);
- 2) sundkasutus ja sundvaldus;
- 3) veokohustus;
- 4) töökohustus.

§ 3. Sundkoormiste määramine

Sundkoormisi määratakse ja tehakse teatavaks rahuajal. Lähtudesriigikaitselistest vajadustest, määratakse sundkoormisi ka sõjaseisukorra ajal.

§ 4. Sundkoormiste täitmine

(1) Sundkoormisi täidetakse isikute poolt sõjaseisukorra ajal.

(2) Sõjaseisukorra väljakuulutamisel kuuluvad rahuajal isikutelemääratud ja teatavaks tehtud sundkoormised täitmisele täiendava korraldusega.

(3) Sõjaseisukorra ajal isikutele määratud sundkoormised kuuluvadtäitmisele viivitamatult või ettenähtud tähtajal.

(4) Kui isikule määratud ja teatavakstehtud sundkoormist ei ole võimalik täita vara hävimise, kasutamiskõlbmatuks muutumise tõttu või muul põhjusel, teatab isik temale koormise määranud organile sellest:

- 1) rahuajal 10 päeva jooksul;
- 2) sõjaseisukorra ajal viivitamatult.

§ 5. Andmete saladuses hoidmine

Isikud on vastutavad sundkoormistega seotud riigi- ja ärisaladuse hoidmise eest seaduses ettenähtud alustel ja korras.

§ 6. Hüvise või pensioni maksmine

Isiku töövõime kaotuse või surma korral, kui see oli tingitud sundkoormisetäitmisest, makstakse hüvist või pensioni vastavalt seadusele.

§ 7. Sundkoormise määramise otsuse vaidlustamine

(1) Isik, kes leiab, et sundkoormise määramisega on tema õigusrikkutatud, võib pöörduda sundkoormise määranud organi või kohtu poole sundkoormise otsuse vaidlustamiseks.

(2) Sundkoormise määramise otsuse vaidlustamine ei peata nimetatudotsuse täitmist sõjaseisukorra ajal.

§ 8. Kahju hüvitamine

- (1) Isikule sundkoormisega tekitatud kahju hüvitatakse seadusegätestatud korras.
- (2) Sundkoormisega tekitatud kahjuna ei käsitata vara hävimist,riknemist või vara väärtuse vähenemist sõjategevuse läbi.
- (3) Valla- ja linnavalitsustele käesoleva seaduse alusel pandudkohustuste täitmisega seotud kulud kaetakse riigieelarvest.

2. peatükk RIIGIKAITSELISTE SUNDKOORMISTE KOONDKAVA VÄLJATÖÖTAMISEKS JA SELLE RAKENDAMISEKS PÄDEVAD ORGANID

§ 9. Vabariigi Valitsuse pädevus

Vabariigi Valitsus:

- 1) kinnitab kaitseministri ettepanekul riigikaitseliste sundkoormistekoondkava (edaspidi *sundkoormiste koondkava*);
- 2) otsustab vara sundkasutusele võtmise käesoleva seaduse §-de 28ja 29 järgi;
- 3) suunab ja koordineerib ministeeriumide, maavalitsuste ning muuderiigikaitselisi ülesandeid täitvate organite tegevust sundkoormistekorraldamisel koostöös valla- ja linnavalitsustega;
- 4) kehtestab asutuste, ettevõtete ja isikute nimekirjad, kelle sõidukid,ujuvvahendid, õhusõidukid ja muu vara ei kuulu või kuuluvad piiratud hulgalsõjaseisukorra ajal sundvõõrandamisele või sundkasutusele võtmisele;
- 5) kehtestab sundkoormiste rakendamiseks vajalikud juhendid ja dokumentidevormid;
- 6) otsustab muid sundkoormistega seotud küsimusi, mis käesoleva seadusegai ole antud teiste organite pädevusse.

§ 10. Ministeeriumide pädevus

(1) Kaitseministeerium:

- 1) töötab koostöös kaitseväe juhataja ja vastavate ministeeriumidega väljasundkoormiste koondkava ja esitab selle kinnitamiseks Vabariigi Valitsusele;
- 2) teeb sundkoormiste koondkavast tulenevad sundkoormised teatavaksministeeriumidele, maavalitsustele või muudele isikutele;
- 3) otsustab isikutele sundkoormiste määramise vastavalt käesoleva seaduse§-dele 17 ja 24;
- 4) määrab sundvõõrandamise ja sundkasutusele võtmise volinikud või nendestmoodustatud komisjonid vastavalt käesoleva seaduse §-dele 18 ja 25;
- 5) nõuab sundkoormistega seotud informatsiooni ministeeriumidelt,maavalitsustelt, valla- ja linnavalitsustelt ning muudelt isikutelt;
- 6) korraldab ja koordineerib sundvõõrandamise ja sundkasutusele võtmisekomisjonide ning vastavate volinike tööd;
- 7) kontrollib käesoleva seaduse täitmist vastavate isikute poolt.

(2) Muud ministeeriumid:

- 1) töötavad Kaitseministeeriumilt saadud riigikaitseliste suuniste aluselvälja ettepanekud sundkoormiste koondkava koostamiseks;
- 2) teevad isikutele sundkoormiste koondkava alusel teatavaks neilemääratud sundkoormised käesoleva seaduse §-de 17 ja 24 järgi;
- 3) otsustavad isikutele sundkoormiste määramise vastavalt käesolevaseaduse §-dele 17 ja 24;
- 4) määravad sundvõõrandamise ja sundkasutusele võtmise volinikud võinendest moodustatud komisjonid vastavalt käesoleva seaduse §-dele 18ja 25;
- 5) nõuavad isikutelt seoses riigikaitseliste ülesannetega saadudinformatsiooni;
- 6) kontrollivad käesoleva seaduse täitmist vastavate isikute poolt.

§ 11. Kaitseväe juhataja või ülemjuhataja pädevus

Kaitseväe juhataja või ülemjuhataja:

- 1) töötab välja ettepanekud sundkoormiste koondkava koostamiseks ja esitabneed Kaitseministeeriumile;
- 2) korraldab ja tagab sundvõõrandatud ja sundkasutusele võetud varaõigeaegse vastuvõtmise kaitseväe väeosade ja üksuste poolt;
- 3) otsustab, lähtudes riigikaitselistest vajadustest, sundkoormistemääramise isikutele sõjaseisukorra ajal käesoleva seaduse §-de 17ja 24 järgi ning teeb valla- või linnavalitsusele ettepaneku töökohustusemääramise otsustamiseks käesoleva seaduse § 40 järgi;
- 4) kontrollib sõjaseisukorra ajal käesoleva seaduse täitmist vastavateisikute poolt.

§ 12. Maavalitsuste pädevus

Maavalitsused:

- 1) vaatavad läbi ja kinnitavad sundkoormiste jaotuskavad valla- ja linnavalitsustele sundkoormiste koondkava alusel;
- 2) kontrollivad käesoleva seaduse täitmist vastavate isikute poolt.

§ 13. Valla- ja linnavalitsuse pädevus

Valla- ja linnavalitsus:

- 1) peab sundkoormiste arvestust;
- 2) otsustab isikutelt vara sundvõõrandamise ja sundkasutusele võtmise ning isikutele veokohustuse ja töökohustuse määramise vastavalt käesoleva seaduse §-dele 17, 24, 34 ja 40;
- 3) teeb isikutele teatavaks neile määratud sundkoormised;
- 4) määrab sundvõõrandamise ja sundkasutusele võtmise volinikud või nendest moodustatud komisjonid vastavalt käesoleva seaduse §-dele 18 ja 25;
- 5) nõuab vajalikku informatsiooni ja kontrollib sundkoormiste õigeaegsetäitmist sõjaseisukorra väljakuulutamisel;
- 6) kontrollib käesoleva seaduse täitmist vastavate isikute poolt.

3. peatükk SUNDVÕÕRANDAMINE

§ 14. Sundvõõrandamise mõiste

Sundvõõrandamine käesoleva seaduse mõistes on sõjaseisukorra ajal omanikultvara riigikaitselisteks vajadusteks riigi omandisse äravõtmine.

§ 15. Sundvõõrandamisele kuuluv vara

Sundvõõrandada võidakse:

- 1) kütte- ja määrdeaineid;
- 2) toiduaineid;
- 3) ravimeid ja ravivahendeid;
- 4) muud vallasvara, mis vara omadustest lähtuvalt on äratarvitav.

§ 16. Sundvõõrandamisele mittekuuluv vara

Sundvõõrandamisele ei kuulu:

- 1) muuseumide ja arhiivide vara;
- 2) kirikute ja koguduste, usuühingute ning nende liitude vara, midakasutatakse riitusteenistuseks;
- 3) välisriikide saatkondadele, konsulaatidele, esindustele ja neist töötavatele välisriikide kodanikele kuuluv vara, mis on ametialaseks jaisiklikuks kasutamiseks;
- 4) vara, mis rahvusvaheliste kokkulepete või rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud normide alusel ei kuulu sundvõõrandamisele;
- 5) isikule kuuluv vara, mille loetelu on sätestatud tsiviilkohtupidamise seadustiku (RT I 1993, 31/32, 538; 1994, 1, 5) lisas nr. 2;
- 6) käesoleva seaduse § 9 punktis 4 tähendatud isikute vara.

§ 17. Vara sundvõõrandamise otsustamiseks pädevad organid

(1) Isikutelt vara sundvõõrandamise otsustamiseks on rahuajal pädevad:

- 1) valla- ja linnavalitsused sundkoormiste koondkava alusel maavalitsuseltsaadud ülesande järgi;
- 2) ministeeriumid sundkoormiste koondkavas antud ülesande järgi.

(2) Valla- ja linnavalitsused ning ministeeriumid:

- 1) peavad sundvõõrandamiste arvestust;
- 2) korraldavad sundvõõrandamise käsundite isikutele kätteandmise rahuajalja vara sundvõõrandamise sõjaseisukorra ajal käesoleva seaduse §-s 18 märgitud korras;
- 3) kontrollivad vara sundvõõrandamise otsuse täitmise võimalikkust.

(3) Kaitseväge ülemjuhataja otsustab vara sundvõõrandamisesõjaseisukorra ajal, lähtudes riigikaitselistest vajadustest. Väeosa ülem võib otsustada vara sundvõõrandamise sõjaseisukorra ajal, lähtudes sõjategevusehuvideist ja teatades sellest kaitseväge ülemjuhatajale.

(4) Kaitseväge ülemjuhataja käsul väeosa ülem või maakonna ja linnariigikaitse osakonna (edaspidi *kohaliku riigikaitse osakonna*) ülem:

- 1) korraldab isikutelt vara sundvõõrandamise käesoleva seaduse § 182. lõikes märgitud korras;
- 2) peab sundvõõrandamiste arvestust.

§ 18. Vara sundvõõrandamise kord

(1) Vara sundvõõrandamiseks ja vastuvõtmiseks sõjaseisukorra ajal määratakse rahuajal valla- või linnavalitsuse või vastava ministeeriumi poolt:

- 1) vastavad volinikud või nendest moodustatud kolmeliikmelised komisjonid;

2) sundvõõrandatava vara vastuvõtupunktid.

(2) Vara sundvõõrandamiseks ja vastuvõtmiseks sõjaseisukorra ajalmääratakse väeosa ülema või kohaliku riigikaitse osakonna ülema poolt vastavadvolinikud või nendest moodustatud kolmeliikmelised komisjonid.

(3) Sundvõõrandamise käsundi alusel sundvõõrandamisele kuuluv varatoimetatakse sundvõõrandamise käsundis ettenähtud kohta omaniku või valdajapoolt. Vara võidakse vastu võtta ka selle asukohas.

(4) Sundvõõrandatav vara võetakse vastu vastava sundvõõrandamisevoliniku (komisjoni) poolt koostatud üleandmise-vastuvõtmise akti alusel. Ükseksemplar aktist antakse omanikule või valdajale.

(5) Volinikud (komisjonid) vastutavad sundvõõrandatud vara säilimisest kuni selle üleandmiseni ja tagavad selle saatmise määratud kohtaettenähtud tähtjaks.

(6) Kaitseväe ülemjuhataja loal võib vastav volinik (komisjon):

1) anda sundvõõrandatud vara vastutavale hoiule isikule, kellelt varasundvõõrandati;

2) pikendada sundvõõrandamise käsundis ettenähtud vara üleandmise tähtaegakohustusega toimetada nimetatud vara kindlaksmääratud tähtjaksvastuvõtupunkti.

§ 19. Sundvõõrandatava vara vastuvõtmise nõuded

(1) Sundvõõrandatav vara peab vastama riiklikult kehtestatudstandarditele, tehnilistele ja kvaliteedinõuetele.

(2) Vedel- ja puisteained peavad olema nõuetekohases taaras, pakendisvõi mahutis.

(3) Vara üleandmise-vastuvõtmise aktis märgitakse sundvõõrandatud varakogus, hulk, vastavus kehtivatele standarditele, tehnilistele ja kvaliteedinõuetelening vara amortiseerumise aste.

§ 20. Sundvõõrandamisele kuuluva vara võõrandamise keeld

(1) Rahuajal isikule kätteantud sundvõõrandamise käsundis nimetatudvara on keelatud võõrandada alates sõjaseisukorra väljakuulutamisest.

(2) Sõjaseisukorra ajal isikule kätteantud sundvõõrandamise käsundisnimetatud vara on keelatud võõrandada alates vastava käsundi kätteandmiseajast.

4. peatükk SUNDKASUTUS

§ 21. Sundkasutuse mõiste

Sundkasutus on käesoleva seaduse mõistes vara ajutine kasutamine sõjaseisukorraajal riigikaitseks vajaduseks.

§ 22. Sundkasutusele võetav vara

Sundkasutusele võidakse võtta:

- 1) maatükke;
- 2) sõidukeid, ujuvvahendeid ja õhusõidukeid;
- 3) ettevõtteid (sh. haiglaid);
- 4) masinaid ja seadmeid;
- 5) ehitisi ja rajatisi;
- 6) elektri-, side-, gaasi- ja muid liine;
- 7) relvi, optika- ja mõõte- ning arstiriistu;
- 8) muud vallasvara.

§ 23. Sundkasutusele mittevõetav vara

Sundkasutusele ei võeta käesoleva seaduse §-des 15 ja 16 loetletudvara.

§ 24. Vara sundkasutusele võtmiseks pädevad organid

(1) Vabariigi Valitsuse poolt otsustatakse vara sundkasutusele võtmisekäesoleva seaduse §-de 28 ja 29 järgi. Nimetatud vara sundkasutuselevõtmise korraldab vastav ministeerium.

(2) Vara sundkasutusele võtmine otsustatakse muudel juhtudel vastavaministeeriumi või valla- või linnavalitsuse poolt sundkoormiste koondkavasantud ülesande alusel.

(3) Kaitseväe ülemjuhataja otsustab vara sundkasutusele võtmisesõjaseisukorra ajal, lähtudes riigikaitsest vajadustest. Väeosa ülem võibotsustada vara sundkasutusele võtmise sõjaseisukorra ajal, lähtuessõjategevuse huvidest ja teatades sellest kaitseväe ülemjuhatajale.

- (4) Vara sundkasutusele võtmiseks pädevad organid:
- 1) peavad sundkasutusele võetavate varade arvestust;
  - 2) korraldavad isikutele vara sundkasutusele võtmise käsunditekkäteandmise ja vara sundkasutusele võtmise;
  - 3) kontrollivad vara sundkasutusele võtmise võimalikkust;
  - 4) korraldavad sundkasutusele võetud vara isikutele tagastamist.

§ 25. Sundkasutusele võtmise kord

- (1) Vara sundkasutusele võtmiseks sõjaseisukorra ajal määratakse rahua ajal vastava ministeeriumi, valla- või linnavalitsuse poolt vastavavolinikud või nendest moodustatud kolmeliikmelised komisjonid.
- (2) Sõjaseisukorra ajal määratakse väeosa või kohaliku riigikaitseosakonna ülema poolt vara sundkasutusele võtmiseks vastavad volinikud võinendest moodustatud kolmeliikmelised komisjonid.
- (3) Vara võetakse sundkasutusele vastava voliniku (komisjoni) pooltkoostatud üleandmise-vastuvõtmise akti alusel. Üks eksemplar aktist antakse omanikule või valdajale.

§ 26. Sõiduki, ujuvvhendi ja õhusõiduki sundkasutusele võtmine

- (1) Sundkasutusele võetava sõiduki, ujuvvhendi ja õhusõiduki tehniline seisund peab vastama kehtivatele nõuetele, olema komplekteeritud ettenähtudvarustuse, tööriistade ja muude sundkasutusele võtmise käsundis ettenähtudvahenditega ning tangitud kütusega täismahus.
- (2) Sõiduki, ujuvvhendi ja õhusõiduki vastuvõtmisel kontrollitakse selle riiklikku registreerimistunnistust, tehnilist seisundit ja komplekteeritust. Kui sõiduki, ujuvvhendi või õhusõiduki tehniline seisund eivasta nõuetele, võib vastav volinik (komisjon) nõuda rikke parandamist omaniku või valdaja kulul ettenähtud tähtajaks.
- (3) Koos sõiduki, ujuvvhendi ja õhusõidukiga võib kohustada ka sellejuhti või meeskonda juhtima ja hooldama sõidukit, ujuvvhendit või õhusõidukit. Nimetatud isikuid on väeosa ülemal õigus hoida oma kasutuses kuni seitseõpäeva, mille jooksul nad on väeosa toidul kaitseväge normide kohaselt. Käesolevalõike nõuded ei laiene reservohvitseridele.
- (4) Käesoleva paragrahvi 3. lõikes nimetatud isikute töölepingpeatub kohustuse täitmise ajal töölepingu seaduse (RT 1992, 15/16, 241; 1993, 10, 150; RT I 1993, 26, 441) § 55 punkti 5 järgi. Tõõtajale säilitatakse töölepingu peatumise ajaks keskmine palk vastavalt palgaseadusele (RT I 1994, 11, 154; 1995, 12, 120).

§ 27. Ettevõtte sundkasutus

- (1) Ettevõtte sundkasutus on:
- 1) ettevõtte omanikule või valdajale kohustuslike riigikaitsele ülesannete andmine;
  - 2) ettevõtte ajutine riigi valdusesse võtmine.
- (2) Ettevõtte omanik või valdaja on kohustatud võimaldama vastavaministeeriumi esindajal või selleks volitatud ametiisikul tutvuda ettevõtte tootmisvõimaluste ja tooraine ning materjalide tagavaradega nii rahua ajal kui sõjaseisukorra ajal.
- (3) Tehingud sundkasutusele võetud ettevõtte varustamiseks seadmete, tooraine ja materjalidega kuuluvad sõjaseisukorra väljakuulutamisel hankijate ja tarnijate poolt täitmisele esmajärjekorras.

§ 28. Ettevõtte omanikule või valdajale kohustuslike riigikaitsele ülesannete andmine

- (1) Ettevõtte omanikule või valdajale kohustuslike riigikaitsele ülesannete andmise õigus on Väbariigi Valitsusel ja sõjaseisukorra ajal kakaitseväge ülemjuhatajal, lähtudes riigikaitsele ülesannetest. Väeosa ülem võib sõjaseisukorra ajal anda ettevõtte omanikule või valdajale kohustuslike riigikaitsele ülesannete andmise, lähtudes sõjategevuse huvidest ja teatades sellest kaitseväge ülemjuhatajale.
- (2) Sundkasutusele võtmise käsundi alusel on ettevõtte omanik või valdaja kohustatud:
- 1) ettenähtud tähtajaks koostama saadud riigikaitsele ülesannete täitmise kava ja esitama selle kooskõlastamiseks ja kinnitamiseks vastavale ministeeriumile;
  - 2) sõjaseisukorra väljakuulutamisel viivitamatult asuma täitmisekohustuslike riigikaitsele ülesannete andmise vastavalt kinnitatud kavale.
- (3) Sõjaseisukorra ajal antud riigikaitsele ülesanded kuuluvad ettevõtte omaniku või valdaja poolt täitmisele viivitamatult või ettenähtud tähtajaks.

§ 29. Ettevõtte ajutine riigi valdusesse võtmine

(1) Kui ettevõtte omanik või valdaja ei täida või keeldub täitmastettevõttele antud kohustuslikku riigikaitsealist ülesannet, võidakse sõjaseisukorra ajal, lähtudes üldistest riigikaitsealistest huvidest, ettevõtet ajutiselt riigi valdusesse Vabariigi Valitsuse või kaitseväge ülemjuhatajapoolt.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud ettevõtte ajutiselriigi valdusesse võtmise korraldab vastav ministeerium või kaitsevägeülemjuhataja, kelle poolt nimetatakse sundkasutuse ajaks ettevõtte juhtkond.

§ 30. Elektri-, side-, gaasi- ja muude liinide ning masinate jaseadmete sundkasutuselevõtmine

(1) Sundkasutusele võetavate elektri-, side-, gaasi- ja muude liinid ning masinate ja seadmete tehniline seisund peab vastama kehtivatele nõuetele.

(2) Elektri-, side-, gaasi- ja muude liinide vastuvõtmisel kontrollitakse nende tehnilist seisundit. Kui elektri-, side-, gaasi- ja muudeliinide ning masinate ja seadmete tehniline seisund ei vasta kehtivatele nõuetele, võib vastav volinik (komisjon) nõuda rikke parandamist omaniku või valdaja kulul ettenähtud tähtajaks.

§ 31. Sundkasutusele võtmisele kuuluva vara võõrandamise keeld

(1) Rahuajal isikule kätteantud sundkasutusele võtmise käsundisnimetatud vara on keelatud võõrandada alates sõjaseisukorra väljakuulutamisest.

(2) Sõjaseisukorra ajal isikule kätteantud sundkasutusele võtmise käsundis nimetatud vara on keelatud võõrandada alates vastava käsundikätteandmise ajast.

§ 32. Sundkasutusele võetud vara tagastamine

(1) Vara osalisel või täielikul säilimisel tagastatakse see omanikule või valdajale sõjaseisukorra lõppemisel või sõjaseisukorra ajal vara kasutamise vajaduse möödumisel Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud korras ja tähtajal.

(2) Vara tagastamise kohta koostatakse vastava voliniku (komisjoni) järvara omaniku või valdaja poolt vara üleandmise-vastuvõtmise akt.

(3) Vara omanikul on õigus loobuda tagastatava vara vastuvõtmisest selle kasutamiskõlbmatuks muutumise tõttu või muul põhjusel.

(4) Tagastatava vara vastuvõtmisest loobumisel koostatakse vastavavoliniku (komisjoni) ja omaniku poolt tagastatava vara vastuvõtmisest loobumiseakt.

5. peatükk VEOKOHUSTUS

§ 33. Veokohustuse mõiste

Veokohustus on riiklik kohustus sõiduki, ujuvvahendi või õhusõidukiomanikule või valdajale vedude teostamiseks koos juhi või meeskonnagasõjaseisukorra ajal riigikaitsealisteks vajadusteks.

§ 34. Veokohustuse otsustamiseks pädevad organid

(1) Veokohustuse otsustamiseks sõjaseisukorra ajal on pädevad:

- 1) valla- ja linnavalitsused;
- 2) kohalike riigikaitseosakondade ülemad;
- 3) väeosade ülemad või nende poolt volitatud isikud.

(2) Veokohustus tehakse isikule teatavaks vastava käsundiga.

§ 35. Veokohustuse kestus

(1) Veoks võib juhti või meeskonda kohustada mitte kauemaks kui 24 tunniks. Vajadusel võidakse veokohustuse kestust ühekordselt pikendada veelkuni 24 tunniks.

(2) Veokohustuse kestuseks ujuvvahendiga on saadud kohustuse täitmiseaeg.

§ 36. Veokohustuse tingimused

(1) Veokohustus peab arvestama sõiduki, ujuvvahendi või õhusõidukiotstarvet ja tehnilisi tingimusi.

(2) Sõiduki, ujuvvahendi või õhusõiduki tehniline seisund peab vastama kehtivatele nõuetele sõitjate ja veoste vedudeks.

(3) Juhile või meeskonnale antakse kaitseväge normide järgi toiduaineid ning nende sõidukile, ujuvvahendile või õhusõidukile võidakse anda vajalikke aineid ja materjale tasuta.

§ 37. Veokohustuse hüvitamine

Veokohustuse täitmise ajal peatub veokohustuse saanud töötaja töölepingtöölepingu seaduse § 55 punkti 5 järgi. Töötajale säilitatakse töölepingu peatumise ajaks keskmine palk vastavalt palgaseadusele.

6. peatükk TÖÖKOHUSTUS

§ 38. Töökohustuse mõiste

Töökohustus on riigikaitseliste tööde ja ülesannete täitmise kohustus Eestis alaliselt elavale füüsilisele isikule sõjaseisukorra ajal.

§ 39. Töökohustusest vabastamine

Töökohustusest vabastatakse:

- 1) riigiteenistujad, kohaliku omavalitsuse organite teenistujad ning kaitseväge tegevteenistuses olevad isikud;
- 2) välismaalased, kes rahvusvaheliste lepingute või rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud normide alusel on vabastatud töökohustusest;
- 3) alla 16-aastased lapsed;
- 4) naissoost isikud, kes on vanemad kui 60 aastat ja meessoost isikud, kes on vanemad kui 65 aastat;
- 5) naissoost isikud, alates raseduse neljandast kuust kuni sünnituseni jakaks kuud pärast sünnitust;
- 6) alla 12-aastase lapse üks vanematest või hooldaja;
- 7) töövõimetud isikud;
- 8) vaimsete ja füüsiliste puuetega isikud ja nende hooldajad.

§ 40. Töökohustuse otsustamiseks pädevad organid

- (1) Töökohustuse otsustamiseks sõjaseisukorra ajal on pädev valla- või linnavalitsus kaitseväge ülemjuhataja ettepanekul.
- (2) Töökohustus tehakse isikule teatavaks vastava käsundiga.

§ 41. Töökohustuse kestus ja tingimused

- (1) Töökohustuse kestuseks on kuni 12 päeva.
- (2) Isikuid võib kohustada ilmuma töökohustuse täitmisele koos vajalike töövahendite ja sõidukitega nende olemasolu korral.

§ 42. Töökohustuse hüvitamine

Töökohustuse täitmise ajal peatub töökohustuse saanud töötaja töölepingtöölepingu seaduse § 55 punkti 5 järgi. Töötajale säilitatakse töölepingu peatumise ajaks keskmine palk vastavalt palgaseadusele.

7. peatükk LÕPPSÄTTED

§ 43. Järelevalve

Järelevalvet käesoleva seaduse täitmise üle oma pädevuse piires teostavad:

- 1) Vabariigi Valitsus;
- 2) vastav ministerium oma valitsemisalas;
- 3) maavalitsused;
- 4) valla- ja linnavalitsused;
- 5) kaitseväge ülemjuhataja.

§ 44. Vastutus

Käesoleva seadusega kehtestatud ülesannete eiramise eest isikute poolt, kellele need ülesanded on täitmiseks kohustuslikud, kohaldatakse vastavalt asjaoludele distsiplinaar-, haldus-, tsiviil- või kriminaalvastutust.

§ 45. Kriminaalkoodeksi täiendamine

Kriminaalkoodeksit (RT 1992, 20, 288; 1993, 7, 103; RT I 1993, 33, 539; 43,620; 49, 693; 1994, 12, 202; 16, 290; 24, 391; 30, 466; 39, 620; 50, 845; 74,1324; 83, 1447; 91, 1529; 1995, 4, 36; 5, 40; 11, 114; 14, 170; 15, 173) täiendatakse §-dega 79¹ ja 79² järgmisessõnastuses:

«§ 79¹. Riigikaitse sundkoormise täitmisekõrvalehoidumine

Riigikaitse sundkoormise täitmisest kõrvalehoidumise eest sõjaseisukorra ajal – karistatakse rahatrahvi või arestiga.

§ 79². Vara sundvõõrandamiseks ja sundkasutamiselevõtmiseks pädeva voliniku tegevuse takistamine

Sõjaseisukorra ajal riigikaitseks vajaduseks vara sundvõõrandamiseks ja sundkasutamiseks võtmiseks pädeva voliniku tegevuse takistamise eest varasundvõõrandamisel või sundkasutamisel – karistatakse rahatrahvi või aresti või vabadusekaotusega kuni ühe aastani.».

§ 46. Haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmine ja täiendamine

Haldusõiguserikkumiste seadustikus (RT 1992, 29, 396; 1993, 7, 103; RT I1993, 33, 539; 44, 637; 62, 891; 72/73, 1019; 76, 1129; 1994, 1, 5; 12, 202; 23, 385; 24, 391; 28, 424 ja 427; 34, 532 ja 534; 39, 620; 46, 773; 48, 789; 50, 845; 68, 1169; 74, 1324; 91, 1529; 1995, 4, 36; 5, 40; 11, 114 ja 115; 20, 297; 21, 324) tehakse järgmised muudatused ja täiendused:

1) paragrahvi 167 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«§ 167. Heakorra- ja kaevetööde eeskirjade rikkumine ning koormisetäitmata jätmine»;

2) paragrahvi 167 täiendatakse 3. lõikega järgmisessõnastuses:

«(3) Koormise täitmata jätmise eest – määratakse rahatrahv kuniviiekümne päevapalga ulatuses.»;

3) seadustikku täiendatakse §-ga 178² järgmisessõnastuses:

«§ 178². Isikule määratud ja teatavaks tehtud sundkoormise täitmise võimatusest teatamata jätmine

Isikule määratud ja teatavaks tehtud sundkoormise täitmise võimatusest teatamata jätmise eest selle täitmiseks kohustatud isiku poolt organile, kesoli sundkoormise määratud tingituna vara hävimisest, selle kasutuskõlbmatuks muutumisest või muust põhjusest, – määratakse rahatrahv kuni kümne päevapalgaulatuses.»;

4) paragrahvi 186 1. lõikes sätestatud loetelutäiendatakse arvuga «178²»;

5) paragrahvi 228 1. lõike punktis 2 sätestatud loetelu täiendatakse arvuga «178²»;

6) paragrahvi 228 1. lõiget täiendatakse punktidega 27–30 järgmises sõnastuses:

«27) riigikaitse sundkoormise määramiseks pädevad ministriumid – § 178²;

28) riigikaitseosakonnad – § 178²;

29) valla- ja linnavalitsused – § 178²;

30) sõjaseisukorra ajal riigikaitseks vajaduseks varasundvõõrandamiseks ja sundkasutamiseks võtmiseks pädevad volinikud – § 178²».

Riigikogu aseesimees Tunne KELAM